

सोताङ गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण तयारीका लागि परामर्शदाताको कार्यक्षेत्रगत विवरण

(Terms of Reference for Organization and Management Survey))

१. परिचय (Introduction)

नेपालको संविधान २०७२ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा मुलुकको शासन व्यवस्थामा सार्वभौमसत्ता सम्पन्न जनतालाई बढी भन्दा बढी संलग्न गराई स्थानीय स्तरमै गुणस्तरीय सेवा उपलब्ध गराउने तथा लोकतन्त्रको स्थानीय स्तर देखि नै संस्थागत विकास गर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । जस अनुरूप स्थानीय स्तरमा बसोवास गर्ने जनतालाई आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागि साधन सम्पन्न बनाई विकासको प्रतिफल सन्तुलित र समानुपातिक ढङ्गबाट वितरण गर्ने अनुकूल वातावरण बनाउन स्थानीय जनताको सबभन्दा नजिकमा रही सेवा प्रदान गर्दै आएका स्थानीय तहहरूलाई स्थानीय विकास, वित्तीय व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह र स्थानीय नेतृत्वका लागि अधिकार र जिम्मेवारी निक्षेपण गरिएको छ ।

यद्यपि, नेपाल सरकारले स्थानीय तह हरूलाई प्रदान गरेको अधिकार र जिम्मेवारीको कार्यान्वयनलाई समीक्षा गर्दा कर्मचारी, ऐन कानून तथा पुर्वाधारको अभावमा हालकै अवस्थामा त्यति सन्तोषजनक रहेको पाइदैन । विगतका लामो समय देखि स्थानीय जनतालाई उपलब्ध गराउनु पर्ने सेवा प्रवाह खासै प्रभावकारी नभएको तथा गरीब जनताको जीविकोपार्जन गर्ने शैलीमा समेत त्यति सुधार आउन नसकेको विद्यमान अवस्था छ । यस परिप्रेक्ष्यमा स्थानीय तहहरूलाई प्रदान गरिएको काम तथा जिम्मेवारीमा प्रभावकारीता आउन नसक्नु तथा विकासलाई समतानुलक बनाई गरीबी न्युनिकरणको लक्ष्य हासिल गर्न नसक्नुमा विगतमा स्थानीय निकायको कमजोर क्षमता विकास प्रमुख रुपमा रहेको महसुस गरिएको छ ।

हाल मुलुकमा स्थानीय तहको निर्वाचन भै जन प्रतिनिधीहरु बहाल भैसकेको अवस्थामा स्थानीय तह हरूले नेतृत्व प्राप्त गरेको छ । रुपान्तरणमुखी, सबल र सक्षम स्थानीय निकायहरुबाट मात्र स्थानीय क्षेत्रको विकास, प्रभावकारी सेवा प्रवाह तथा तथा स्थानीय सुरासनमा गुणात्मक परिवर्तन हुन सक्ने विश्वास गर्न सकिन्छ । स्थानीय तहबाट प्रदान गरिने सेवाहरुलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि स्थानीय तहहरुमा पर्याप्त जनशक्ति र साधन स्रोतको अपरिहार्यता रहन्छ । सोताङ गाउँपालिकाका लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट स्विकृत दरबन्दीको हेरफेर तथा प्राविधिक तथा श्रेणीबिहीन करार सेवाका आवश्यक न्यूनतम जनशक्तिको संख्या तथा कार्य विवरण सहितको प्रतिवेदन तयार गरि स्थानीय स्तरमा उपलब्ध गराउने सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउने उद्देश्य

लिएको छ । जस अनुरूप, स्थानीय तहयले प्रदान गर्ने सेवामा सुदृढीकरण गर्न तथा मुलुकमा सुशासन कायम गरि गरीबी न्युनिकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउनका लागि हरेक स्थानीय तहले आ-आफ्नो आवधिक क्षमता विकास योजना गर्नु पर्ने कुरामा जोड दिइएको छ । यसै सन्दर्भमा गाउँपालिकाको संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण (Organization and Management Survey) गर्ने गराउने कार्यका लागि परामर्शदाता आवश्यकता परेको हुँदा यो कार्य क्षेत्रगत विवरण (Terms of Reference) तयार गरिएको छ ।

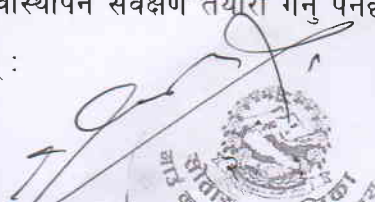
२. संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्नुको उद्देश्य (Objective)

यसको मुख्य उद्देश्यमा स्थानीय तहको विद्यमान जनशक्तिको विश्लेषण गरि न्यूनतम रुपमा आवश्यक हुने थप जनशक्तिको विवरण तथा कार्य जिम्मेवारी सहितको प्रतिवेदन तयार गर्नु हो । यसका निर्दिष्ट उद्देश्यहरु निम्नानुसार छन् :

- गाउँपालिकाको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गर्ने
- गाउँपालिकामा वर्तमान अवस्थामा उपलब्ध भौतिक तथा मानविय क्षमताको विश्लेषण गर्ने
- गाउँपालिकाबाट भैरहेको सेवा प्रवाह प्रणाली, विकास निर्माणका कार्य तथा यसका गुणस्तरहरुका बारेमा जानकारी लिने
- गाउँपालिकामा हाल कार्यरत जनशक्ति तथा तिनका जिम्मेवारी तथा कार्यबोझको विश्लेषण गर्ने
- गाउँपालिकाबाट गरिने सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन न्यूनतम रुपमा आवश्यक हुने प्राविधिक तथा श्रेणीबिहीन कर्मचारीहरुको संख्या तथा कार्य विवरण तयार गर्ने
- थप जनशक्तिको सेवा करारमा लिदा गाउँपालिकालाई पर्न जाने थप आर्थिक दायित्वका बारेमा विश्लेषण गरि सुझाव प्रदान गर्ने
- थप गरिने जनशक्तिका लागि खर्च ब्यहोर्ने स्रोत तथा नगरपालिकाको आय बृद्धि गर्ने गराउने सम्बन्धमा समिक्षा गर्ने ।
- गाउँपालिका अन्तरगत रहने शाखा कार्यालयको संख्या निर्धारण तथा कर्मचारीको दर्बन्दी तथा कार्य विवरण तोक्ने ।

३. परामर्शदाताको कार्यक्षेत्र तथा जिम्मेवारी (Scope of Work & Responsibility)

सेवा प्रदायकले संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट तयार गरिएको कार्यविधि लाई आधार बनाई सम्बन्धित स्थानीय तहको संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण तयारी गर्नु पर्नेछ । यसका लागि सेवा प्रदायकले गर्नुपर्ने मुख्य कार्य तथा जिम्मेवारी निम्नानुसार छन् :

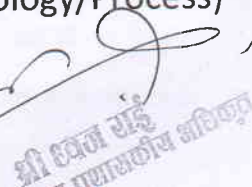
श्री ध्वज राई
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

-
- संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदनका लागि जनप्रतिनिधीहरु, कार्यालयका कर्मचारीहरु तथा अन्य सरोकारवालाहरु संग यस सम्बन्धमा छलफल गर्ने, सहभागीमुलक विधिहरुद्वारा जनशक्ति आवश्यकताहरुको पहिचान गर्ने कार्यहरु गर्ने ।
 - परामर्श दाताले सर्वेक्षणका लागि आवश्यक पर्ने प्रश्नावली तयार गरी गाउँपालिकाको कार्यालय बाट स्वीकृत प्राप्त गरि प्रयोगमा ल्याउन पर्नेछ ।
 - संगठनको कामको प्रकार तथा प्रगति कामको वोज्ञ भौगोलिक परिवेश लगाएतका वस्तुगत आधारको विश्लेषण गरि संगठन संरचना र दरबन्दी पुनरावलोकन सिफारिस गर्नुपर्नेछ । कर्मचारिको दरबन्दी थपघटको औचित्य पुष्टि हुनेगरि कारण दिनुपर्दछ ।
 - संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्दा गाउँपालिका, संग निकटतम सम्पर्क र समन्वयमा रही आवश्यक सल्लाह र परामर्श लिई काम गर्नुपर्नेछ ।
 - संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षणको मस्यौदा तयार भएपछि माथि उल्लेखित सरोकारवालाहरु समक्ष प्रस्तुत गरी कुनै सुझाव वा पृष्ठपोषण भएमा औचित्यका आधारमा सो समेत समावेश गरी समष्टिगत प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्नेछ ।
 - संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षणका तयार गर्दा स्थानीय तहहरुका लागि जारी गरिएका ऐन, नियम, निर्देशिका, क्षमता विकास कार्यविधि, एवं अन्य नियम विनियम तथा निर्देशिका हरुलाई प्रमुख आधार मानेर ती क्षेत्रहरुमा सम्बन्धित निकाय तथा कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने क्षेत्रहरुको स्पष्ट पहिचान सहितको प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्ने ।
 - गाउँ कार्यपालिका/वडा कार्यालय नागरिकका सवैभन्दा समीपमा रहेको अग्रपंक्तिका सेवा प्रदायक भएकाले संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्दा प्रतिवेदनले विशेष गरी नगर कार्यपालिका /वडाको कार्यालयको भार, जनशक्तीको अवस्था र क्षमता विकासका क्षेत्रहरुमा विशेष ध्यान केन्द्रित गर्ने ।
 - परामर्शदाताले पदपुर्ति तथा आर्थिक विश्लेषण सहितको एउटा पूर्ण प्रतिवेदन (Consolidated Report) तयारी गरी संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षणको Hard Copy का अलावा Soft Copy (Electronic Copy) लगायतका अन्य तथ्यपरक कागजात (Relevant Document) समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

४. संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख गर्नुपर्ने कुराहरु

संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षणमा योजनामा सम्बन्धित स्थानीय तहको समग्र दरबन्दीको लेखाजोखाको आधार तथा साधन श्रोतको पर्याप्ततालाई ध्यानमा राखी चालु तयारी गर्नु पर्नेछ । यसका अतिरिक्त प्रतिवेदनमा निम्न कुराहरु उल्लेख हुनुपर्छ :-

- संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयारीको भूमिका
- संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन /तयारीका विधि/प्रक्रिया (Methodology/Process)

-
- स्थानीय तहको विद्यमान क्षमता विकास अवस्था र आवश्यकता पहिचान (Gap Analysis /Need Assessment)
 - प्राथमिकताको आधारमा विभिन्न तहका पदहरुको लागि पहिचान भएका क्रियाकलापहरुको तालिका, प्राथमिकता क्रम, लक्षित समुदाय उपेक्षित उपलब्धी
 - संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन लीग प्रस्तावित रणनीति तथा कार्यनीतिहरु
 - संगठनका लागि आवश्यक जनशक्ति विवरण तथा तिनको कार्य जिम्मेवारी
 - यप जनशक्ति पूर्ति गर्दा संगठनले बेहोर्नु पर्ने थप व्ययभार
 - निष्कर्ष

५. कार्यको अवधि (Duration of Work)

संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयारीका लागि बढीमा ३० दिन (Man Days) लाग्नेछ । परामर्शदाता र सेवाग्राही बीच सम्झौता भएको दिनदेखि लागु हुने गरी तोकिएको अवधिमा कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।

६. परामर्शदाताको योग्यता तथा अनुभव (Qualification/ Experience & Requirements)

सुचना आह्वान गरे बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्ने परामर्शदाता(फर्म वा संस्था वा कम्पनि)को विभिन्न आर्थिक सामाजिक प्रशासनिक सर्वेक्षण कार्यक्रम संचालन गर्ने मुल उद्देश्यका साथ प्रचलित कानुन बमोजिम तोकिएको निकायमा दर्ता स्थापना संचालन र नविकरण भइ यस्तै प्रकृतिको काम गर्दै आइरहेको हुनु पर्ने छ ।

संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नका लागि परामर्शदाता संग न्यूनतम रूपमा पनि मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थानबाट व्यवस्थापन, मानवीकी, समाज शास्त्र, सार्वजनिक प्रशासन विषयमा स्नातकोत्तर उत्तीर्ण गरी स्थानीय निकायसंग सम्वन्धित काममा कम्तीमा ५ वर्षको कार्य अनुभव भएको ३ जना जनशक्ति हुनुपर्नेछ । यसका अतिरिक्त प्रशासन तथा विकास विज्ञमा निम्न कार्यहरुको अनुभव भएको हुनुपर्नेछ :

- नेपालको संबिधान २०७२ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ बारे जानकारी भएको
- नीजामती सेवा ऐन २०४९ तथा नियमावली २०५० बारे जानकारी भएको स्थानीय सरकारी सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८०
- स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५, स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली २०५६, स्थानीय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ का अलावा नेपाल सरकारबाट जारी गरिएका अन्य कार्यविधी तथा निर्देशिका सम्वन्धी जानकारी भएको
- स्थानीय नीति निर्माण सम्वन्धी जानकारी भएको
- स्थानीय तह/संस्थाहरुको क्षमता विकास सम्वन्धमा गहिरो ज्ञान तथा अनुभव भएको
- समावेशी तथा सहभागीमूलक विकास व्यवस्थापन सम्वन्धमा कार्यगत अनुभव भएको
- सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन, विकेन्द्रिकरण तथा स्थानीय शासन सम्वन्धि विशेष ज्ञान भएको ।

७. सेवा, सुविधा र पारिश्रमिक (Benefits & Remuneration)

परामर्शदाताको सेवा, सुविधा तथा पारिश्रमिक पालिकाद्वारा सूचना प्रकाशन गरी वा अन्य कुनै माध्यमबाट सूचीकृत गरिएका सेवा प्रदायकहरुबाट कार्यविधिमा उल्लेख गरे बमोजिमको प्रस्तावना को विश्लेषण गरी उपयुक्त संस्था बाट दर रेट लिई न्यूनतम दर पेश गर्ने संस्थालाई छनौट गरिने छ । जसअनुसार छनौट भएको परामर्शदाताले सम्झौतामा उल्लेख गरे अनुसारको सेवा, सुविधा तथा पारिश्रमिक पाउनेछन् ।

८. भुक्तानी विधि (Criteria/mode of payment)

संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयारीका लागि छनौट भएको परामर्शदाताको सेवा शुल्क तथा अन्य सुविधाको भुक्तानी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुनेछ । जस अनुसार परामर्शदाता र सेवाग्राही बीच सम्झौता भए बमोजिम तोकिएको काम सम्पन्न भए पश्चात् भुक्तानी गरिनेछ । परामर्शदातालाई उपलब्ध गराइने रकममा नियमानुसार लाग्ने सेवा शुल्क (Tax) लाग्नेछ, जुन सेवाग्राहीले सेवा रकम भुक्तानी गर्दा कटौती गरेर मात्र भुक्तानी गरिने छ ।

९. कार्यको व्यवस्थापन (Management of assignment)

गाउँपालिकाको संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयारीका लागि सेवाग्राही अर्थात सम्बन्धित स्थानीय तहले काम सम्पन्न नभए सम्म विभिन्न क्रियाकलाप सञ्चालन र आवश्यक व्यवस्थापनका लागि एक जना सहजकर्ता तोक्नेछ । सहजकर्ताले पनि आवश्यक रुपमा समन्वय तथा सहजीकरणको भूमिका निर्वाह गर्नेछन् । तीज सहजकर्ताहरुले संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयारी गर्ने क्रममा विभिन्न सरोकारवालाहरूसँग गर्नु पर्ने अन्तर्क्रिया/गोष्ठी/छलफलको लागि आवश्यक समन्वय र व्यवस्था गरिदिनुका अतिरिक्त परामर्शदाताले पेश गरेको प्रस्तावनाहरु तयार गर्न तथा आवश्यकता अनुसार अन्य कार्य गर्न सहयोग/सहजीकरण गर्नेछन् ।

१०. अन्य (Others)

संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयारीका लागि योग्य र अनुभवी परामर्शदाता छनौट गर्ने वा नगर्ने पूर्ण अधिकार पालिकालाई हुनेछ । छनौट भएको सेवा प्रदायकले तोकेको काम जिम्मेवारीपूर्वक सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । सेवाग्राहीले सेवा प्रदायकका लागि आवश्यक अनुकूल वातावरण सिर्जना गरेका बावजुद पनि सेवा प्रदायकले उपलब्ध गराउने सेवा तोकिएको समयावधि र गुणस्तरको नभएको पाइएमा सेवाग्राहीले त्यस्ता सेवा प्रदायकको काम रोकी यदि कुनै रकम उपलब्ध गराइएको भए उक्त रकम समेत असुली गरिनेछ । गाउँपालिकाले त्यस्ता गैर जिम्मेवार सेवाग्राहीलाई कालो सूचीमा समेत राख्न सक्नेछ ।

श्री धनराई
निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकारी